Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
DEAN SPIELMANN
1 päivänä elokuuta 2025 [1]

Asia C-313/25 PPU [Adrar] [i]

GB
vastaan
Minister van Asiel en Migratie

(Ennakkoratkaisupyyntö – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (Haagin alioikeus, Roermondin istuntopaikka, Alankomaat))

Ennakkoratkaisupyyntö – Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely – Maahanmuuttopolitiikka – Jäsenvaltiossa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttaminen – Direktiivi 2008/115/EY – Palauttamispäätöksen täytäntöönpano – 5 artikla – Palauttamiskiellon periaate – Lapsen etu ja perhesuhteet – 15 artikla – Säilöönotto maasta poistamiseksi – Säilöönoton laillisuuden edellytysten noudattamisen tutkiminen

Johdanto

1. Palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen unionin ja sen jäsenvaltioiden perusarvoja kuvastavana ehdottomana periaatteena sekä direktiivin 2008/115/EY [2] 5 artiklaan perustuvien intressien huomioon ottaminen herättävät kiperiä kysymyksiä, jos laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan kansalaisen tilanne on muuttunut lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen jälkeen. Näin on etenkin silloin, kun tällaisessa tilanteessa olevan kolmannen maan kansalaisen säilöönoton laillisuuden tutkimisesta vastaava oikeusviranomainen toteaa, ettei mainittuja intressejä ja periaatetta ole otettu esiin tai tutkittu etukäteen palauttamismenettelyn kuluessa.

2. Nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö koskee direktiivin 2008/115 5 artiklan, 13 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 15 artiklan – joilla varmistetaan palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen ja laittomasti maassa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten tiettyjen intressien huomioon ottaminen – tulkintaa, palauttamispäätöksiin liittyvää tehokasta oikeussuojaa sekä vapaudenmenetyksen käsittävää toimenpidettä koskevien menettelyjen tiukkoja edellytyksiä.

[1] Alkuperäinen kieli: ranska.

[i] Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa asian minkään asianosaisen todellista nimeä.

[2] Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2008, L 348, s. 98).

3. Käsiteltävän pyynnön on esittänyt Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (Haagin alioikeus, Roermondin istuntopaikka, Alankomaat) asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä GB ja toisaalta Minister van Asiel en Migratie (Alankomaiden turvapaikka- ja maahanmuuttoministeri, jäljempänä ministeri) ja jossa on kyse mainitun ministerin päätöksestä ottaa GB säilöön tämän poistamiseksi maasta palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

4. Direktiivin 2008/115 5 artiklan, jonka otsikkona on ”Palauttamiskielto, lapsen etu, perhesuhteet ja terveydentila”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on otettava tätä direktiiviä täytäntöön pannessaan asianmukaisesti huomioon:

a) lapsen etu,

b) perhesuhteet,

c) asianomaisen kolmannen maan kansalaisen terveydentila,

ja noudatettava palauttamiskiellon periaatetta.”

5. Saman direktiivin 9 artiklassa, jonka otsikkona on ”Maastapoistamisen lykkääminen”, 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on lykättävä maastapoistamista

a) silloin, kun se loukkaisi palauttamiskiellon periaatetta [– –]”

6. Mainitun direktiivin 13 artiklan, jonka otsikkona on ”Oikeussuojakeinot”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle on annettava mahdollisuus käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja, jotta hän voi hakea muutosta 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun palauttamiseen liittyvään päätökseen tai hakea päätöksen uudelleen käsittelyä toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai hallintoviranomaisessa tai muussa toimivaltaisessa elimessä, jonka jäsenet ovat puolueettomia ja riippumattomia.

2. Edellä 1 kohdassa mainitulla viranomaisella tai elimellä on toimivalta tutkia 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen palauttamiseen liittyvien päätösten laillisuus sekä mahdollisuus väliaikaisesti lykätä niiden täytäntöönpanoa, jollei väliaikaista lykkäystä jo sovelleta kansallisen lainsäädännön nojalla.”

7. Saman direktiivin 15 artiklan, jonka otsikkona on ”Säilöönotto”, 1–5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat ottaa säilöön palauttamismenettelyjen kohteena olevan kolmannen maan kansalaisen palauttamisen valmistelemiseksi ja/tai henkilön poistamiseksi maasta vain, jos muita riittäviä mutta lievempiä keinoja ei voida soveltaa tehokkaasti tietyssä tapauksessa, erityisesti kun

a) on olemassa pakenemisen vaara; tai

b) asianomainen kolmannen maan kansalainen välttelee tai vaikeuttaa palauttamisen valmisteluja tai maastapoistamista.

Säilöönoton on oltava mahdollisimman lyhytaikainen ja sitä saa jatkaa vain niin kauan kuin asianmukaisella ripeydellä hoidettavat maastapoistamisjärjestelyt ovat kesken.

2. Säilöönottomääräyksen antaa hallinto- tai oikeusviranomainen.

Säilöönottomääräys on annettava kirjallisena ja siinä on mainittava ratkaisun tosiseikkoihin liittyvät ja oikeudelliset perusteet.

Jos säilöönottomääräyksen antaa hallintoviranomainen, jäsenvaltion on

a) joko säädettävä, että oikeusviranomainen tutkii viipymättä säilöönoton laillisuuden ja tekee siitä päätöksen mahdollisimman lyhyessä ajassa säilöönoton alkamisesta;

b) tai annettava asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle oikeus panna vireille menettely, jossa oikeusviranomainen tutkii viipymättä hänen säilöönottonsa laillisuuden ja tekee siitä päätöksen mahdollisimman lyhyessä ajassa kyseisen menettelyn alkamisesta. Tässä tapauksessa jäsenvaltion on välittömästi ilmoitettava asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle mahdollisuudesta tällaisen menettelyn vireillepanoon.

Asianomainen kolmannen maan kansalainen on vapautettava välittömästi, jos säilöönotto ei ole laillinen.

3. Joka tapauksessa säilöönottoa on tarkasteltava uudelleen kohtuullisin väliajoin joko asianomaisen kolmannen maan kansalaisen hakemuksesta tai viran puolesta. Jos säilöönoton kestoa jatketaan, uudelleen tarkastelut toteutetaan oikeusviranomaisen valvonnassa.

4. Kun käy ilmi, että kohtuullista mahdollisuutta maastapoistamisen toteuttamiseen ei enää ole oikeudellisten tai muiden näkökohtien vuoksi tai että 1 kohdassa säädetyt edellytykset eivät enää ole olemassa, säilöönotto ei ole enää perusteltua ja asianmukainen henkilö on vapautettava välittömästi.

5. Säilöönottoa on jatkettava niin kauan kuin 1 kohdassa säädetyt edellytykset ovat olemassa ja niin kauan kuin se on tarpeen onnistuneen maastapoistamisen varmistamiseksi. Kunkin jäsenvaltion on säädettävä rajoitetusta säilöönottoajasta, joka ei saa ylittää kuutta kuukautta.”

Alankomaiden oikeus

8. 23.11.2000 annetun ulkomaalaislain (Vreemdelingwet 2000; Stb. 2000, nro 495), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, 59 §:n 1 momentin a kohdassa säädetään seuraavaa:

”[Ministeri] voi määrätä otettavaksi säilöön maassa laittomasti oleskelevan ulkomaalaisen maastapoistamista varten, mikäli yleinen järjestys tai kansallinen turvallisuus sitä vaatii.”

Pääasia, ennakkoratkaisukysymykset sekä menettely unionin tuomioistuimessa

9. GB, joka ilmoittaa olevansa Algerian kansalainen, haki 11.9.2024 kansainvälistä suojelua Alankomaissa. Hän ei saapunut kuulemistilaisuuteen, jossa käsiteltiin hakemuksen perusteluja.

10. Ministeri hylkäsi 7.10.2024 tekemällään päätöksellä hakemuksen ja teki päätöksen, joka on samalla palauttamispäätös (jäljempänä palauttamispäätös). Koska GB ei hakenut päätökseen muutosta tässä tarkoituksessa säädetyssä määräajassa, palauttamispäätöksestä tuli lainvoimainen, mutta ei GB noudattanut omaehtoisesti päätökseen perustuvaa paluuvelvoitetta.

11. Ranskan viranomaiset siirsivät GB:n 26.3.2025 ns. Dublin III -asetuksen eli asetuksen (EU) N:o 604/2013[3] nojalla Alankomaihin. GB otettiin tällöin säilöön kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2013/33/EU[4] 8 artiklan perusteella.

12. GB jätti samana päivänä Alankomaissa kansainvälistä suojelua koskevan myöhemmän hakemuksen, jonka perusteella palauttamispäätöksen täytäntöönpanoa lykättiin. Hän ilmoitti myös pelkäävänsä, että on olemassa vakavasti otettava riski siitä, että hän joutuu epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen tai kohtelun kohteeksi, jos hän palaa Algeriaan. GB:tä kuultiin 7.4.2025 hakemuksen perusteluista, ja hänelle ilmoitettiin aikeesta hylätä hakemus selvästi perusteettomana. GB peruutti hakemuksensa 9.4.2025 jo ennen kuin siitä oli tehty päätöstä. Palauttamispäätöksen täytäntöönpanon lykkääminen päättyi siten suoraan lain nojalla.

13. Direktiivin 2013/33 8 artiklan perusteella 26.3.2025 määrätty säilöönottotoimenpide kumottiin 10.4.2025. GB:stä määrättiin sitä vastoin direktiivin 2008/115 15 artiklan nojalla uusi säilöönottotoimenpide hänen palauttamiseksi Algeriaan palautuspäätöksen täytäntöön panemiseksi. GB ilmoitti samana päivänä pidetyssä säilöönottoa edeltäneessä kuulemistilaisuudessa pelkäävänsä, että hän joutuu epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen tai kohtelun kohteeksi, jos hän palaa Algeriaan, ja että hän on Ranskassa 18.9.2024 syntyneen lapsen isä ja toivoo voivansa pitää huolta lapsestaan.

14. GB nosti 16.4.2025 kanteen säilöönotosta ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermondissa.

[3] Kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2013, L 180, s. 31).

[4] 26.6.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2013, L 180, s. 96).

15. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, edellyttääkö unionin oikeus, että tutkiessaan säilöönoton edellytysten laillisuuden noudattamista sen on arvioitava, tarvittaessa viran puolesta, ovatko direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitetut intressit ja palauttamiskiellon periaate esteenä GB:n palauttamiselle Algeriaan, jos on olemassa olosuhteita tai merkityksellisiä tosiseikkoja, jotka ovat syntyneet tai käyneet ilmi lainvoiman saaneen palauttamispäätöksen jälkeen.

16. Alankomaiden oikeuden ja Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van Staten (Alankomaiden ylimmän hallintotuomioistuimen hallintolainkäyttöasioita käsittelevä jaosto)[5] oikeuskäytännön mukaan ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella ei ole valtuuksia tehdä tämänkaltaista arviointia. Toisin olisi ainoastaan tilanteessa, jossa palauttamispäätökseen olisi haettu muutosta itsenäisellä oikeussuojakeinolla tai jossa säilöönoton ja palauttamispäätöksen tutkinta olisi tehty saman menettelyn yhteydessä.

17. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että se on ainoa oikeusviranomainen, jolla on valtuudet arvioida, onko GB:n palauttaminen Algeriaan direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitettujen intressien ja palauttamiskiellon periaatteen ja intressien mukaista.

18. Menettelyn missään vaiheessa ei näet ollut arvioitu, ovatko edellä mainitut intressit ja periaate esteenä GB:n poistamiseksi maasta. Arviointia ei ollut tehty etenkään palauttamispäätöksen yhteydessä, sillä GB ei saapunut kuulemistilaisuuteen, jossa käsiteltiin hänen hakemustaan kansainvälisen suojelun saamiseksi. Koska kantaja ei hakenut palauttamispäätökseen muutosta, oikeusviranomainen ei ollut myöhemminkään tutkinut päätöksen laillisuutta.

19. Direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitettujen intressien ja palautuskiellon periaatteen arviointia ei tehty myöskään siinä yhteydessä, kun GB otettiin säilöön hänen poistamisekseen maasta, vaikka GB oli nimenomaan vedonnut hänen säilöönottoaan edeltäneessä 10.4.2025 pidetyssä kuulemistilaisuudessa olosuhteiden olennaiseen muuttumiseen ja ilmaissut pelkäävänsä, että hän joutuu epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen tai kohtelun kohteeksi, jos hän palaa Algeriaan, ja vedonnut myös siihen, että hän haluaa huolehtia lapsestaan.

20. Arviointia ei voitu myöskään tehdä missään muussa menettelyn vaiheessa. Alankomaiden lainsäädännössä ei nimittäin säädetä 2008/115 5 artiklassa tarkoitettujen intressien tai palauttamiskiellon valossa tehtävästä palauttamispäätöksen tarkistamisesta tai määräajoin tehtävästä uudelleentarkastelusta, vaikka palauttamispäätöksen tekemisen ja sen täytäntöönpanon välillä kuluukin tietty aika. Toisin olisi ainoastaan tilanteessa, jossa jokin toinen kolmas maa osoitetaan paluumaaksi, tai jos päätös tehdään kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tai kansalliseen oikeuteen perustuvan oleskelulupahakemuksen jättämisen jälkeen.

21. Alankomaiden lainsäädännössä ei säädetä lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen täytäntöönpanoon kohdistuvasta itsenäisestä oikeussuojakeinosta. Laittomasti maassa oleskeleva kolmannen maan kansalainen voi ainoastaan tehdä oikaisuvaatimuksen harkitusta ja suunnitellusta ”tosiasiallisesta maastapoistamisesta”, kun maastapoistamisen ajankohta ja kellonaika on ilmoitettu hänelle. Oikaisuvaatimus ei kuitenkaan estä myöhemmin mahdollisesti perusteettomaksi osoittautuvaa säilöönottoa. Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van Staten (Alankomaiden ylimmän hallintotuomioistuimen hallintolainkäyttöasioita käsittelevä jaosto) oikeuskäytännön mukaan oikaisuvaatimus on mahdollinen vain, jos ”tosiasiallisella maastapoistamishetkellä tilanne on siinä määrin erilainen kuin sen päätöksen tekohetkellä, johon

[5] Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee ennakkoratkaisupyynnössään Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van Staten (Alankomaiden ylimmän hallintotuomioistuimen hallintolainkäyttöasioita käsittelevä jaosto) 26.7.2023 antaman tuomion nro 201904771/2/V3 (NL:RVS:2023:2829) ja 12.12.2023 antaman tuomion nro 202204434/1/V3 (NL:RVS:2023:4578).

maastapoistamiseen oikeuttava toimivalta perustuu, että suunnitellun tosiasiallisen maastapoistamisen laillisuus ei enää ole ilman muuta selvää". Lisäksi tämä oikaisuvaatimus koskisi vain palauttamispäätöksen täytäntöönpanoon liittyviä menettelytapoja eikä johtaisi direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitettujen intressien tai palauttamiskiellon periaatteen arviointiin.[6]

22. Maastapoistamiseksi tehty säilöönotto ei kuitenkaan olisi perusteltua eikä vastaisi enää tarkoitustaan, jos maastapoistaminen ei ole mahdollinen direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitettujen intressien tai palauttamiskiellon periaatteen perusteella. Asianomainen henkilö on mainitun direktiivin 15 artiklan mukaan tällöin vapautettava välittömästi. Maastapoistamisen sallittavuus on siten selvitettävä ennen kuin kolmannen maan kansalainen otetaan säilöön maasta poistamista varten.

23. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää siten unionin tuomioistuinta selventämään, edellyttääkö unionin oikeus, että se arvioi direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitettuja intressejä ja palauttamiskiellon periaatetta.

24. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa edellä todetusta, että mainitun direktiivin 5 artiklassa, sellaisena kuin sitä tulkitaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä,[7] toimivaltainen kansallinen viranomainen velvoitetaan noudattamaan palauttamiskiellon periaatetta palauttamismenettelyn kaikissa vaiheissa. Direktiiviä sovelletaan mainitun tuomioistuimen mukaan juuri ottamalla säilöön kolmannen maan kansalainen tämän poistamiseksi maasta, ja säilöönotto on kyseinen "palauttamismenettelyn vaihe".

25. Direktiivin 2008/115 9 artiklan 1 kohdan a alakohdasta sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä[8] ilmenee niin ikään, että palauttamispäätös voidaan tehdä rinnakkain maastapoistamisen lykkäämisen kanssa siten, että aiemmin tehty ja mahdollisesti lainvoiman saanut palauttamispäätös ei estä tutkimasta, onko päätöksen täytäntöön panemiseksi toteutettava maastapoistaminen yhteensopiva palauttamiskiellon periaatteen kanssa.

26. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lisää, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklassa vahvistettu ja direktiivin 2008/115 13 artiklan 1 ja 2 kohdassa konkretisoituva oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin edellyttää, että tuomioistuin, jonka on määrä tutkia laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan kansalaisen säilöönoton – joka on tehty tämän poistamiseksi maasta palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi – laillisuuden edellytysten noudattamista, voi selvittää, ovatko mainitun direktiivin 5 artiklassa tarkoitetut intressit ja palauttamiskiellon periaate esteenä maastapoistamiselle. Tällainen lähestymistapa on sitäkin tärkeämpi, jos ei ole olemassa muita tehokkaita oikeussuojakeinoja.

6 Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van Staten (Alankomaiden ylimmän hallintotuomioistuimen hallintolainkäyttöasioita käsittelevä jaosto) 12.6.2015 antama tuomio nro 201306899/1/V2 (NL:RVS:2015:1995).

7 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa erityisesti tuomioon Ararat, 17.10.2024 (C-156/23, EU:C:2024:892, 35 kohta; jäljempänä Ararat-tuomio).

8 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee tuomion 3.6.2021 Westerwaldkreis (C-546/19, EU:C:2021:432; jäljempänä Westerwaldkreis-tuomio), tuomion 22.11.2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Maastapoistaminen – Lääkekannabis) (C-69/21, EU:C:2022:913; jäljempänä lääkekannabistuomio) sekä Ararat-tuomion.

27. Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond päätti tässä tilanteessa lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin 2008/115 5 artiklaa, 13 artiklan 1 ja 2 kohtaa sekä 15 artiklaa, luettuina yhdessä [perusoikeuskirjan] 6 artiklan, 19 artiklan 2 kohdan ja 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että oikeusviranomaisen on tutkiessaan, onko unionin oikeuteen perustuvia kolmannen maan kansalaisen säilöönoton laillisuuden edellytyksiä noudatettu, varmistettava, tarvittaessa viran puolesta, että palauttamiskiellon periaate ei ole esteenä sellaisen aiemmin tehdyn palauttamispäätöksen täytäntöönpanolle, jota varten kolmannen maan kansalainen on otettu säilöön?

2) Onko direktiivin 2008/115 5 artiklaa, 13 artiklan 1 ja 2 kohtaa sekä 15 artiklaa, luettuina yhdessä [perusoikeuskirjan] 6 ja 7 artiklan, 24 artiklan 2 kohdan ja 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että oikeusviranomaisen on tutkiessaan, onko unionin oikeuteen perustuvia kolmannen maan kansalaisen säilöönoton laillisuuden edellytyksiä noudatettu, varmistettava tarvittaessa viran puolesta, että direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitetut intressit eivät ole esteenä sellaisen aiemmin tehdyn palauttamispäätöksen täytäntöönpanolle, jota varten kolmannen maan kansalainen on otettu säilöön?”

28. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt, että käsiteltävään ennakkoratkaisupyyntöön sovelletaan unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklaan perustuvaa kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä.

29. Unionin tuomioistuin päätti 21.5.2025 tekemällään päätöksellä hyväksyä pyynnön.

30. Alankomaiden hallitus, GB ja Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia. Samat asianosaiset esittivät myös suulliset huomautuksensa 1.7.2025 pidetyssä istunnossa.

Arviointi

Alustavia huomioita

31. Direktiivin 2008/115 tavoitteena on – kuten sen johdanto-osan toisesta ja yhdennestätoista perustelukappaleesta ilmenee – kehittää yhteisiin oikeudellisiin sääntöihin ja takeisiin perustuvaa tehokasta maastapoistamis- ja palauttamispolitiikkaa, jotta asianomaisten henkilöiden palauttaminen voitaisiin toteuttaa inhimillisesti heidän perusoikeuksiaan ja ihmisarvoaan täysimääräisesti kunnioittaen.[9]

32. Kun kolmannen maan kansalainen kuuluu käsiteltävän pääasian kansalaisen tavoin edellä mainitun direktiivin soveltamisalaan, häneen on lähtökohtaisesti sovellettava direktiivissä maastapoistamista varten säädettyjä yhteisiä vaatimuksia ja menettelyjä, kunnes hänen

[9] Ks. tuomio 5.6.2014, Mahdi (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 38 kohta; jäljempänä Mahdi-tuomio); tuomio 19.6.2018, Gnandi (C-181/16, EU:C:2018:465, 48 kohta; jäljempänä Gnandi-tuomio) ja lääkekannabistuomio (88 kohta).

oleskelunsa on tarvittaessa laillistettu.[10] Muistuttaisin tästä, että maassa laittomasti oleskelevan kolmannen maan kansalaisen maastapoistamiseksi määrätyn säilöönoton ainoana tarkoituksena on varmistaa palauttamismenettelyn tehokkuus.[11]

33. Koska kolmannen maan kansalaisen säilöönotto merkitsee aina vakavaa puuttumista perusoikeuskirjan 6 artiklassa vahvistettuun vapautta koskevaan oikeuteen, unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että toimivaltaisille kansallisille viranomaisille annettua toimivaltaa ottaa kolmansien maiden kansalaisia säilöön rajataan tiukasti. Säilöönottotoimenpiteestä voidaan siten määrätä tai sitä voidaan jatkaa ainoastaan noudattaen yleisiä ja abstrakteja sääntöjä, joissa vahvistetaan toimenpiteen edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt ja jotka sisältyvät muun muassa direktiivin 2008/115 15 artiklan 1 kohtaan, 2 kohdan toiseen alakohtaan sekä 4–6 kohtaan.[12]

34. Direktiivin 2008/115 15 artiklan 1 kohdan mukaan vapaudenmenetys, jota henkilön säilöönotto maastapoistamista varten merkitsee, voidaan siis määrätä vain sellaisten tiettyjen aineellisten edellytysten täyttyessä, jotka liittyvät siihen, ettei käytössä ole muita säilöönottoa lievempiä toimenpiteitä, tai siihen, että asianomaisen henkilön menettely vaarantaa maastapoistamisen täytäntöönpanon. Vapaudenmenetyksen on toisaalta oltava mahdollisimman lyhytaikainen, ja sitä voidaan jatkaa vain niin kauan kuin asianmukaisella ripeydellä hoidettavat maastapoistamisjärjestelyt ovat kesken. Mainitun säännöksen 3 ja 4 kohdan mukaan vapaudenmenetystä on tarkasteltava uudelleen kohtuullisin väliajoin, ja se on päätettävä, kun havaitaan, ettei kohtuullista mahdollisuutta maasta poistamiseen enää ole, mikä on ymmärrettävä siten, että onnistuneen maasta poistamisen toteutumiselle on oltava olemassa todellinen mahdollisuus ottamalla huomioon mainitun direktiivin 15 artiklan 5 ja 6 kohdassa vapaudenmenetyksen enimmäiskestolle vahvistettu enimmäiskesto, joka velvoittaa kaikkia jäsenvaltioita.[13]

35. Jos ilmenee, että kolmannen maan kansalaista koskevan alkuperäisen säilöönottopäätöksen aineelliset edellytykset eivät ole täyttyneet tai niitä ei pidetä enää täyttyneinä, tai säilöönoton enimmäiskesto on tullut täyteen, asianomainen henkilö on vapautettava välittömästi, kuten unionin lainsäätäjä nimenomaisesti toteaa direktiivin 2008/115 15 artiklan 2 kohdan neljännessä alakohdassa ja saman artiklan 4 kohdassa[14].

36. Siltä osin kuin on kyse säilöön otettujen kolmansien maiden kansalaisten oikeudesta tehokkaaseen oikeussuojaan, unionin yhteisiä normeja oikeussuojan alalla sisältyy direktiivin 2008/115 15 artiklan 2 kohdan kolmanteen alakohtaan. Tämän säännöksen – jossa konkretisoituu perusoikeuskirjan 47 artiklassa kullakin alalla taattu oikeus tehokkaaseen

[10] Ks. Ararat-tuomio (33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[11] Ks. vastaavasti tuomio 6.10.2022, Politsei- ja Piirivalveamet (Säilöönotto – Vaara rikokseen syyllistymisestä) (C-241/21, EU:C:2022:753, 31 ja 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio 8.11.2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Säilöönoton tutkiminen viran puolesta) (C-704/20 ja C-39/21, EU:C:2022:858, 74 kohta; jäljempänä säilöönoton tutkimista viran puolesta koskeva tuomio).

[12] Ks. vastaavasti tuomio 10.3.2022, Landkreis Gifhorn (C-519/20, EU:C:2022:178, 62 kohta), säilöönoton tutkimista viran puolesta koskeva tuomio (72, 73 ja 75–77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) sekä tuomio 4.10.2024, Bouskoura (C-387/24 PPU, EU:C:2024:868, 41–45 kohta).

[13] Ks. vastaavasti tuomio 28.4.2011, El Dridi (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 40 kohta) ja Mahdi-tuomio (60 kohta), jossa unionin tuomioistuin viittaa 30.11.2009 annettuun tuomioon Kadzoev (C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, 65 kohta)

[14] Ks. tuomio 30.11.2009, Kadzoev (C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, 60 kohta), säilöönoton tutkimista viran puolesta koskeva tuomio (79 kohta) ja tuomio 4.10.2024, Bouskoura (C-387/24 PPU, EU:C:2024:868, 44 kohta).

oikeussuojaan – mukaan kunkin jäsenvaltion on, kun hallintoviranomainen on antanut säilöönottomääräyksen, varmistettava, että tuomioistuin tutkii ”viipymättä” säilöönoton laillisuuden joko viran puolesta tai asianomaisen henkilön pyynnöstä. [15]

37. Käsiteltävässä asiassa nousee oikeudenkäyntiasiakirja-aineiston valossa esiin kysymys etenkin siitä, voiko tuomioistuin, jonka on siis määrä tutkia laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan kansalaisen säilöönoton – joka on tehty tämän poistamiseksi maasta lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi – laillisuus, arvioida – vai onko sen velvollisuutena arvioida – ovatko direktiivin 2008/115 15 artiklan 5 artiklassa tarkoitettu palauttamiskiellon periaate yhtäältä ja siinä tarkoitetut intressit, kuten erityisesti lapsen etu ja perhesuhteet, toisaalta esteenä maasta poistamiselle, jos kyseisestä kansalaisesta on tehty lainvoimaiseksi tullut palauttamispäätös ja hallintoviranomainen on määrännyt säilöönotosta ottamatta palauttamispäätöstä etukäteen huomioon. Tässä järjestyksessä tarkastelen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiä kahta ennakkoratkaisukysymystä.

Ensimmäinen kysymys

38. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään unionin tuomioistuimelta pääasiallisesti, onko direktiivin 2008/115 5 ja 15 artiklaa, [16] kun niitä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 6 artiklan, 19 artiklan 2 kohdan ja 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että oikeusviranomainen, jonka on määrä tutkia laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan kansalaisen säilöönoton – joka on tehty tämän poistamiseksi maasta lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi – laillisuus, on velvollinen varmistamaan, tarvittaessa viran puolesta, ettei palauttamiskiellon periaate ole esteenä maastapoistamiselle, jos palauttamisperiaatetta ei ole otettu ennakolta huomioon.

39. Muistuttaisin ensinnäkin, että palauttamiskiellon periaate on perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdassa vahvistettu perusperiaate, jonka mukaan ”ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu”. Periaate on ehdoton ja liittyy myös perusoikeuskirjan 18 artiklaan, jossa vahvistetaan oikeus turvapaikkaan, sekä perusoikeuskirjan 4 artiklaan, jossa kielletään kidutus sekä epäinhimillinen tai halventava rangaistus ja kohtelu. [17]

40. Direktiiviin 2008/115 sisältyvä palauttamiskiellon periaate vahvistetaan etenkin 5 artiklan loppuosassa, jossa säädetään, että jäsenvaltioiden on noudatettava direktiiviä täytäntöön pannessaan palauttamiskiellon periaatetta. [18]

[15] Ks. vastaavasti tuomio 14.5.2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 289 kohta; jäljempänä tuomio Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság) ja säilöönoton tutkimista viran puolesta koskeva tuomio (81–83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[16] Direktiivin 2008/115 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeussuojakeinot”, säädetään erityisestä oikeudesta hakea muutosta saman direktiivin 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin palauttamispäätöksiin. Jälkimmäisessä säännöksessä mainitaan kuitenkin vain palauttamispäätökset sekä maahantulokieltoa ja maastapoistamista koskevat päätökset. Säilöönottopäätös ei näin ollen kuulu mainitun direktiivin 13 artiklan soveltamisalaan.

[17] Ks. vastaavasti lääkekannabistuomio (57 kohta), tuomio 6.7.2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Törkeän rikoksen tehnyt pakolainen) (C-663/21, EU:C:2023:540, 36 kohta) ja Ararat-tuomio (35, 36, 49 ja 50 kohta).

[18] Palauttamiskiellon periaate sisältyy myös direktiivin 2008/115 9 artiklan 1 kohdan a alakohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on lykättävä maastapoistamista silloin, kun se loukkaisi mainittua periaatetta.

41. On syytä panna merkille, että unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että direktiivin 2008/115 5 artiklaa ei sen tavoitteen valossa pidä tulkita suppeasti. Sillä on lisäksi välitön oikeusvaikutus, joten yksityinen voi vedota siihen, ja jäsenvaltioiden hallintoviranomaiset ja tuomioistuimet voivat soveltaa sitä. [19]

42. Direktiivin 2008/115 5 sisältyvästä palauttamiskiellon periaatteesta tehtävistä päätelmistä pantakoon merkille, että unionin tuomioistuin on erinäisiä kertoja todennut, ettei palauttamiskiellon periaate ole järjestelmällisesti esteenä palauttamispäätöksen tai mahdollisen maastapoistamispäätöksen kohdistamiselle maassa laittomasti oleskelevaan kolmannen maan kansalaiseen, [20] vaan sillä voidaan *ainoastaan perustella maastapoistamisen lykkäämistä* palauttamispäätöstä täytäntöön pantaessa, kuten direktiivin 2008/115 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään. [21]

43. Unionin tuomioistuin on todennut niin ikään, että kun toimivaltainen kansallinen viranomainen aikoo tehdä palauttamispäätöksen, sen on varmistettava etenkin palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen. [22] Unionin tuomioistuin on tarkentanut tältä osin, että toimivaltainen kansallinen viranomainen on direktiivin 2008/115 5 artiklan nojalla velvollinen noudattamaan palauttamiskiellon periaatetta *palauttamismenettelyn kaikissa vaiheissa*, joten mainittu säännös on esteenä sille, että kolmannen maan kansalaiseen kohdistetaan *palauttamispäätös*, jos osoitetaan, että kyseisen henkilön *palauttaminen* kohdemaahan on palauttamiskiellon periaatteen nojalla *poissuljettu toistaiseksi*. [23]

44. Unionin tuomioistuin on hiljattain todennut toistamiseen, että palauttamiskiellon periaatetta on noudatettava *ennen* palauttamispäätöksen *täytäntöönpanoa*. Jos toimivaltainen kansallinen viranomainen päätyy siihen, että kolmannen maan kansalaisen poistaminen maasta altistaisi hänet vakavalle vaaralle joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen tai epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen tai kohtelun kohteeksi, viranomaisen on direktiivin 2008/115 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti *lykättävä maastapoistamista niin kauan kuin vaara on olemassa*. Unionin tuomioistuin lisäsi, että palauttamiskieltoa on noudatettava palauttamispäätöksen *täytäntöönpanon laillisuusvalvonnan ajankohtaan asti*. [24]

45. Jäsenvaltioiden on unionin tuomioistuimen mukaan näin toimiakseen annettava asianomaisille henkilöille mahdollisuus vedota kaikkiin *palauttamispäätöksen jälkeen tapahtuneisiin olosuhteiden muutoksiin*, jotka saattavat *vaikuttaa oleellisesti* heidän tilanteensa arviointiin erityisesti direktiivin 2008/115 ja 5 artiklan valossa. [25]

[19] Ks. vastaavasti lääkekannabistuomio (55 kohta) ja Ararat-tuomio (35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[20] Ks. Gnandi-tuomio (59–67 kohta).

[21] Ks. Westerwaldkreis-tuomio (58 ja 59 kohta), jossa unionin tuomioistuin viittaa julkisasiamies Pikamäen ratkaisuehdotukseen Westerwaldkreis (C-546/19, EU:C:2021:105, 87 kohta).

[22] Ks. tuomio 11.12.2014, Boudjlida (C-249/13, EU:C:2014:2431, 48 ja 49 kohta) ja tuomio Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (118 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[23] Ks. vastaavasti lääkekannabistuomio (55, 56 ja 59 kohta). Unionin tuomioistuin katsoi tässä tuomiossa pääasiallisesti, että näin on erityisesti silloin, kun kansalaisen terveydentila on erityisen vakava ja palauttaminen voi itsessään aiheuttaa asianomaiselle todellisen vaaran joutua perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi. Se lisäsi kuitenkin, ettei jäsenvaltiota voida perusoikeuskirjan 7 artiklan nojalla velvoittaa pidättäytymään kohdistamasta kolmannen maan kansalaiseen palauttamispäätöstä tai maastapoistamista koskevaa toimenpidettä pelkästään sen perusteella, että hänen terveydentilansa saattaa heiketä kohdemaassa, jos mainitut tiukat edellytykset eivät täyty (60–71, 101 ja 102 kohta). Ks. myös tuomio 6.7.2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Törkeän rikoksen tehnyt pakolainen) (C-663/21, EU:C:2023:540, 36 ja 52 kohta), josta ilmenee, että asianomaisen kansalaisen palauttaminen alkuperämaahan altistaisi hänet kidutuksen tai kuoleman vaaralle (21 kohta).

[24] Ks. vastaavasti Ararat-tuomio (38, 39 ja 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[25] Ks. vastaavasti Gnandi-tuomio (64 kohta) ja Ararat-tuomio (37 kohta).

46. Unionin tuomioistuin on todennut näin ollen, että jos olosuhteet ovat tietyn ajan kuluessa muuttuneet, kansallisen viranomaisen on ennen palauttamispäätöksen täytäntöönpanoa tehtävä *ajantasainen arviointi* kolmannen maan kansalaiseen kohdistuvista riskeistä joutua alttiiksi perusoikeuskirjan 4 artiklassa ja 19 artiklan 2 kohdassa ehdottomasti kielletylle kohtelulle. Arvioinnin, *jonka on oltava erillinen ja palauttamispäätöksen tekohetkellä tehdystä arvioinnista riippumaton*, on mahdollistettava se, että *kansallinen viranomainen voi kaikkien olosuhteissa tapahtuneiden muutosten ja kolmannen maan kansalaisen mahdollisesti esittämien uusien seikkojen perusteella varmistua* siitä, ettei ole olemassa *painavia ja toteen näytettyjä perusteita* uskoa, että kyseinen kolmannen maan kansalainen altistuisi todelliselle vaaralle joutua kolmannessa maassa kuolemanrangaistuksen, kidutuksen tai epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi, jos hän palaa kyseiseen kolmanteen maahan. Ainoastaan ajantasaisen arvioinnin avulla viranomainen voi näet varmistua siitä, että maastapoistaminen täyttää vaaditut laillisuusedellytykset ja erityisesti direktiivin 2008/115 5 artiklassa vahvistetut vaatimukset. [26]

47. Unionin tuomioistuin on lausunut velvollisuudesta tutkia viran puolesta unionin oikeussääntöjen rikkomiseen perustuvan perusteen, *kun oikeusviranomainen tutkii hallintoviranomaisen antaman säilöönottotoimenpiteen laillisuuden edellytyksiä*, sekä todennut, että tuomioistuimen on voitava *ottaa kantaa kaikkiin lainmukaisuuden tutkimisen kannalta merkityksellisiin tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin* ja ottaa huomioon ne tosiseikat ja todisteet, joihin alkuperäisestä säilöönotosta määrännyt hallintoviranomainen on vedonnut., sekä asianomaisen henkilön sille mahdollisesti esittämät todisteet ja huomautukset. Sen on lisäksi voitava selvittää kaikki muut päätöksensä kannalta tarpeellisiksi katsomansa merkitykselliset seikat. Tässä tarkoituksessa unionin tuomioistuin viittasi perusoikeuskirjan 6 artiklalla taatun vapautta koskevan oikeuden merkitykseen sekä tähän oikeuteen puuttumisen, jota säilöönotto merkitsee, vakavuuteen, sekä korkeatasoisen oikeussuojan edellytykseen. [27]

48. Käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 42–44 kohdassa esitetyn oikeuskäytännön kokonaisuuden perusteella päätellään, että direktiivin 2008/115 5 artiklassa jäsenvaltiot velvoitetaan noudattamaan palauttamiskiellon periaatetta ”palauttamisprosessin kaikissa vaiheissa” aina maasta poistamiseen asti, millä tarkoitetaan asianomaisen henkilön ”varsinaista kuljetusta pois jäsenvaltiosta”. [28] Asian erityisolosuhteiden perusteella tai menettelyn sen vaiheen mukaan, jossa selvitetään, onko olemassa todellinen ja vakavasti otettava syy uskoa, että kolmannen maan kansalainen altistuisi kolmanteen maahan palatessaan kuolemanrangaistukselle, kidutukselle tai muulle epäinhimilliselle tai halventavalle rankaisemiselle tai kohtelulle, palauttamiskiellon periaate on siis joko esteenä palauttamispäätöksen kohdistamiselle kyseiseen kolmannen maan kansalaiseen tai mahdollisesti oikeuttaa ainoastaan maastapoistamisen lykkäämisen niin kauan kuin riski on olemassa.

49. Käsiteltävässä asiassa on selvää, että pääasian kantajasta oli tehty palauttamispäätös 7.10.2024. Päätös on saanut lainvoiman, eikä asiakirja-aineistoon sisälly yhtään seikkaa, jonka perusteella palauttamispäätöstä olisi voitu pitää lainvastaisena palauttamiskiellon periaatteen valossa, vaikka päätös tehtiin ilman aineellista arviointia – kantaja ei näet saapunut kuulemistilaisuuteen – maastapoistamisen mahdollisesta ristiriidasta palauttamiskiellon periaatteen kanssa. Pääasiassa

[26] Ks. vastaavasti Ararat-tuomio (38 kohta).

[27] Ks. vastaavasti säilöönoton tutkimista viran puolesta koskeva tuomio (87 ja 88 kohta). Panen merkille, että tässä asiassa unionin tuomioistuin korosti, että unionin lainsäätäjän säätämät tiukat rajat säilöönotolle ja säilöönottotoimenpiteen jatkamiselle johtavat tilanteeseen, joka ei kaikilta osin vastaa hallinnollista riita-asiaa, jossa aloitteen tekeminen oikeusriidassa ja riidan rajaaminen kuuluvat asianosaisille (mainitun tuomion 92 kohta). Ks. myös julkisasiamies Richard de la Tourin ratkaisuehdotus Ararat (C-156/23, EU:C:2024:413, 45 kohta).

[28] Ks. direktiivin 2008/115 3 artiklan 5 kohta; ks. lisäksi julkisasiamies Richard de la Tourin ratkaisuehdotus Ararat (C-156/23, EU:C:2024:413, 36 kohta).

koskee siten palauttamiskiellon periaatteen noudattamista ja tuomioistuinten tekemää tutkintaa viran puolesta tilanteessa, joka ei liity palauttamispäätöksen tekemiseen vaan sen täytäntöönpanon siinä yhteydessä, kun palauttamismenettelyä jatketaan kolmannen maan kansalaisen säilöönotolla.

50. Kuten käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 45–47 kohdasta ilmenee, velvollisuus tutkia viran puolesta palauttamiskiellon periaatetta tunnustetaan siinä yhteydessä, kun kansallinen viranomainen aikoo tehdä palauttamispäätöksen, tai ennen palauttamispäätöksen täytäntöönpanoa etenkin tilanteessa, jossa olosuhteissa on palauttamispäätöksen jälkeen tapahtunut muutos, joka voi vaikuttaa oleellisesti kolmannen maan kansalaisen tilanteen arviointiin, tai kun oikeusviranomainen tutkii hallintoviranomaisen määräämän säilöönottotoimenpiteen laillisuuden edellytyksiä palauttamismenettelyn täytäntöönpanon yhteydessä.

51. Edellä todettu pätee siis myös palauttamismenettelyn siihen vaiheeseen, jossa oikeusviranomaisen tutkii laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan kansalaisen säilöönoton – joka on määrätty tämän poistamiseksi maasta palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi – laillisuutta.

52. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi käsiteltävässä asiassa niin ikään, ettei ole olemassa mitään muuta tehokasta oikeussuojakeinoa, jonka käytön päätteeksi kolmannen maan kansalaisen ajantasainen tilanne voitaisiin ottaa huomioon, ja ettei palauttamispäätöksen tehnyt toimivaltainen kansallinen viranomainen sen enempää kuin säilöönoton määrännyt hallintoviranomainenkaan ollut tutkinut palauttamiskiellon periaatetta etukäteen.

53. Se, että GB vetosi siihen, että hän saattaisi altistua epäinhimilliselle tai halventavalle kohtelulle Algeriaan palatessaan, saa minut päättelemään, että säilöönoton laillisuuden valvonnasta palauttamispäätöksen täytäntöönpanon yhteydessä vastaavan oikeusviranomaisen on menettelyn tässä vaiheessa selvitettävä, tarvittaessa viran puolesta, voiko GB altistua tällaiselle riskille, jos hän palaa kohdemaahan.

54. Perusoikeuskirjan 47 artiklalla taattu oikeussuoja ei näet olisi tehokas eikä kattava, ellei kansallinen tuomioistuin olisi velvollinen toteamaan viran puolesta palauttamiskiellon periaatteen loukkaamista, jos *sen tietoon saatetut asiakirja-aineistoon sisältyvät seikat, sellaisina kuin niitä kyseisessä viranomaisessa pidettävän kontradiktorisen menettelyn yhteydessä täydennetään tai selvennetään*, osoittavat, että palauttamispäätös perustuu *vanhentuneeseen arviointiin* periaatteen vastaista kohtelua koskevista riskeistä, joille asianomainen kolmannen maan kansalainen altistuu, jos hänen on palattava kolmanteen maahan.[29]

55. Minusta on olennaista selventää, että säilöönoton laillisuuden valvonnasta vastaavan viranomaisen ei välttämättä tarvitse arvioida sellaisen aiemman palauttamispäätöksen laillisuutta, jonka toimivaltainen kansallinen viranomainen on voinut tehdä lainmukaisesti ja joka on tullut lainvoimaiseksi, eikä korvata viimeksi mainittua päätöstä omalla päätöksellään.[30] Säilöönoton laillisuuden selvittämisestä vastaavan tuomioistuimen valvonnan laajuutta koskevat menettelysäännöt kuuluvat lähtökohtaisesti jäsenvaltioiden menettelyllisen

[29] Ks. vastaavasti säilöönoton tutkimista viran puolesta koskeva tuomio (88 kohta) ja Ararat-tuomio (50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[30] Toisin olisi tilanteessa, jossa oikeusviranomaisen olisi voitava korvata omalla päätöksellään säilöönotosta määränneen hallintoviranomaisen päätös, tai jos säilöönottoa on jatkettu, alkuperäisestä säilöönotosta määränneen viranomaisen päätös (ks. Mahdi-tuomio (62 kohta) ja tuomio Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (293 kohta)).

itsemääräämisoikeuden piiriin, samoin kuten niiden kansallisten viranomaisten nimeäminen, joilla on toimivalta arvioida maastapoistamiseen liittyviä riskejä.[31] Alankomaissa palauttamispäätöksen tekemiseen tai sen laillisuuden valvontaan toimivaltainen oikeusviranomainen ja säilöönoton laillisuutta valvova oikeusviranomainen ovat kaksi eri viranomaista. Jälkimmäisellä ei siis ole toimivaltaa tutkia uudelleen palauttamispäätöstä eikä valvoa sen laillisuutta, vaan se voi ainoastaan todeta päätöksen tekemisen.

56. Alankomaiden hallitus tarkensi istunnossa, että säilöönoton laillisuuden valvonnasta vastaavan tuomioistuimen on selvitettävä etenkin, onko maasta poistamiseen direktiivin 2008/115 15 artiklan 4 kohdan mukaista kohtuullista mahdollisuutta, ja tämä pitää sisällään sen selvittämisen, onko säilöönottotoimenpiteestä määrännyt viranomainen ottanut palauttamiskiellon periaatteen huomioon ”riittävällä tavalla”, onko se arvioinut kolmannen maan kansalaisen asiassa antamia lausuntoja ”tarkoituksenmukaisesti”, tai onko se ”punninnut kyseistä seikkaa” ”asianmukaisesti”. Alankomaiden hallitus lisäsi, että tutkimista rajoitetaan ja että vain kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen ratkaisussa toimivaltainen hallintoviranomainen voi tutkia perusteellisesti kolmannen maan kansalaisen tilannetta myös palauttamiskiellon periaatteen valossa. Jos hallintoviranomainen on jättänyt tutkinnan tekemättä, tuomioistuimen tehtävänä ei ole ryhtyä tutkintaa ensimmäistä kertaa, vaan kolmannen maan kansalaisen on haettava kansainvälistä suojelua uudelleen. Alankomaiden hallitus katsoo lisäksi, että erillinen ja erityinen kanne, jonka kolmannen maan kansalainen voi nostaa, jos hänen poistamistaan maasta on tosiasiallisesti harkittu, varmistaa riittävän oikeussuojan.

57. Toisin kuin Alankomaiden hallitus esittää, kolmannen maan kansalaiselta ei voida vaatia uutta kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta sen varmistamiseksi, että direktiivin 2008/115 5 artiklassa, kun sitä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdan kanssa, tarkoitettua palauttamiskiellon periaatetta noudatettaisiin hänen osaltaan täysimääräisesti.[32] Häneltä ei voida myöskään odottaa, että hän olisi tehnyt oikaisuvaatimuksen ”tosiasiallisesta maastapoistamisesta”, sillä oikaisuvaatimus voidaan tehdä vasta maastapoistamisen ajankohdasta ja kellonajasta ilmoittamisen jälkeen, ja kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, tämä ei johda järjestelmällisesti palauttamiskiellon periaatteen arviointiin, eikä sillä voida estää myöhemmin mahdollisesti perusteettomaksi osoittautuvaa säilöönottoa.

58. Kun oikeusviranomaista siis pyydetään lausumaan säilöönoton laillisuudesta, on tunnustettava sen täysimääräinen ja kokonaisvaltainen valvonta tältä osin. Vaikka lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen laillisuutta ei tutkita vielä tässä vaiheessa, säilöönoton laillisuuden valvonnasta vastaavan tuomioistuimen on voitava tehdä perusteellinen ja ajantasainen arviointi kolmannen maan kansalaisen tilanteesta ja mahdolliseen palauttamiseen liittyvistä riskeistä palauttamiskiellon periaatteen valossa, jos mainittua periaatetta ei ole vielä aiemmin otettu ennakolta huomioon. Näin on etenkin silloin, kun olosuhteissa on palauttamispäätöksen jälkeen tapahtunut muutos, joka voi vaikuttaa oleellisesti kolmannen maan kansalaisen tilanteen arviointiin palauttamiskiellon periaatteen valossa.

59. Lisäisin vielä, että jos säilöönoton laillisuuden valvonnasta vastaava oikeusviranomainen päätyy kolmannen maan kansalaisen ajantasaisen tilanteen arvioinnin perusteella päätelmään, jonka mukaan kyseisen kansalaisen maastapoistaminen altistaisi hänet vakavalle vaaralle joutua epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen tai kohtelun kohteeksi, viranomaisen on direktiivin

[31] Ks. analogisesti Mahdi-tuomio (50 kohta); ks. myös julkisasiamies Richard de la Tourin ratkaisuehdotus Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Säilöönoton tutkimista viran puolesta) (C-704/20 ja C-39/21, EU:C:2022:489, 73–76 kohta) ja ratkaisuehdotus Ararat (C-156/23, EU:C:2024:413, 52 kohta).

[32] Ks. vastaavasti Ararat-tuomio (40 ja 41 kohta).

2008/115 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan lykättävä maastapoistamista niin kauan kuin vaara on olemassa, kuten tämän ratkaisuehdotuksen 42 ja 44 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee.

60. Direktiivistä 2008/115 tai unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei kuitenkaan voida päätellä, että laittomasti maassa oleskeleva kolmannen maan kansalainen olisi vapautettava välittömästi, jos hänen poistamistaan maasta lykätään, sillä lykkääminen on mahdollista vain niin kauan kuin vaara on yhä olemassa. Maastapoistamisen lykkääminen ei toisaalta aina tarkoita sitä, että säilöönottotoimenpiteestä tulee lainvastainen. Toimivaltaiset viranomaiset saattavat olosuhteiden mukaan harkita maastapoistamista myöhemmässä vaiheessa etenkin silloin, kun syyt, joiden perusteella palauttamiskiellon periaate on esteenä senhetkiselle maastapoistamiselle, osoittautuvat väliaikaisiksi. [33]

61. Tähdennän kuitenkin, että mikäli asianomaista henkilöä pidetään säilöönotossa direktiivin 2008/115 nojalla, palauttamiskiellon periaatetta on sovellettava ehdottoman tiukasti direktiivissä säädettyjä sääntöjä ja takeita noudattaen, myös kaikkia jäsenvaltioita velvoittavan säilöönoton enimmäiskeston osalta. Huomautan vielä, että palauttamiskiellon periaatteeseen perustuva maastapoistamisen lykkääminen ei kuulu niihin syihin, joiden perusteella säilöönottoa voidaan pidentää yli kuudella kuukaudella direktiivin 2008/115 15 artiklan 5 ja 6 kohdan nojalla.

62. Jos oikeusviranomainen katsoo asian erityisten olosuhteiden perusteella ja tutkittuaan kolmannen maan kansalaisen senhetkistä tilannetta, että hänen poistamisensa kohdemaahan on palauttamiskiellon periaatteen nojalla toistaiseksi poissuljettu, jolloin ei voitaisi katsoa, että maastapoistamisjärjestelyt ovat kesken tai että onnistuneen maasta poistamisen toteutumiselle ei ole todellista mahdollisuutta direktiivissä 2008/115 säädettyjen enimmäisaikojen valossa, säilöönottoa ei voida pitää enää perusteltuna ja kolmannen maan kansalainen olisi vapautettava välittömästi.

63. Unionin tuomioistuimelle ehdotetaan siten, että se vastaisi ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen siten, että direktiivin 2008/115 5 ja 15 artiklaa, kun niitä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 6 artiklan, 19 artiklan 2 kohdan ja 47 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että oikeusviranomainen, jonka on määrä tutkia laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan kansalaisen säilöönoton – joka on tehty hänen poistamisekseen maasta lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi – laillisuus, on velvollinen varmistamaan, tarvittaessa viran puolesta, ettei palauttamiskiellon periaate ole esteenä maastapoistamiselle, jos mainittua periaatetta ei ole otettu ennakolta huomioon, ja näin on etenkin silloin, kun olosuhteissa on palauttamispäätöksen jälkeen tapahtunut muutos, joka voi vaikuttaa oleellisesti kolmannen maan kansalaisen tilanteen arviointiin palauttamiskiellon periaatteen valossa.

Toinen kysymys

64. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ennakkoratkaisukysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2008/115 5 ja 15 artiklaa [34], kun niitä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 6 ja 7 artiklan, 24 artiklan 2 kohdan sekä 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että oikeusviranomainen, jonka on määrä tutkia laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan

[33] Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun kolmannen maan kansalainen on kotimaansa nykyisen poliittisen hallinnon vastustaja tilanteessa, jossa hallinnossa on tapahtumassa muutos.

[34] Kuten tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 16 todetaan, pääasiassa esitetyt säilöönoton laillisuutta koskevat kysymykset eivät kuulu direktiivin 2008/115 13 artiklan soveltamisalaan.

kansalaisen säilöönoton – joka on tehty hänen poistamisekseen maasta lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi – laillisuus, on velvollinen varmistamaan, tarvittaessa viran puolesta, etteivät direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitetut perhe-suhteet ja lapsen etu ole esteenä maastapoistamiselle, jos niitä ei ole otettu ennakolta huomioon.

65. Muistuttaisin siitä, että jäsenvaltioiden on direktiivin 2008/115 täytäntöönpanon yhteydessä ja myös silloin, kun ne harkitsevat palauttamispäätöstä tai maastapoistamista koskevaa toimenpidettä maassa laittomasti oleskelevan kolmannen maan kansalaisen osalta, noudatettava perusoikeuskirjassa asianomaiselle kansalaiselle taattuja perusoikeuksia.

66. Tämä pätee etenkin perusoikeuskirjan 7 artiklalla taattuun yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista koskevaan oikeuteen, johon maassa laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen, joka on alaikäisen lapsen isä, voi vedota ja jota on luettava ottamalla huomioon perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohta, jossa edellytetään, että kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.[35] Toisin kuin perusoikeuskirjan 4 artiklassa vahvistettu suoja kaikenlaiselta epäinhimilliseltä ja halventavalta kohtelulta, sen 7 ja 24 artiklassa taatut oikeudet eivät kuitenkaan ole ehdottomia.[36]

67. Direktiivin 2008/115 5 artiklan a ja b alakohdasta seuraa niin ikään, että jäsenvaltioiden on otettava direktiiviä täytäntöön pannessaan asianmukaisesti huomioon lapsen etu ja perhesuhteet. Tämä säännös on yleinen sääntö, jota ei pidä tulkita suppeasti, ja sillä sisällytetään perusoikeuskirjan 7 ja 24 artiklassa tarkoitettu velvoite mainitun direktiivin soveltamisalaan. Unionin tuomioistuin on näin ollen todennut, että direktiivin 2008/115 5 artiklaa, kun sitä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 24 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että jäsenvaltioiden on otettava asianmukaisesti huomioon lapsen etu *menettelyn kaikissa vaiheissa* ennen kuin ne tekevät palauttamispäätöksen kaltaisia päätöksiä, joihin liittyy tarvittaessa maahantulokielto ja joilla on merkittäviä seurauksia kyseiselle alaikäiselle, vaikka päätöksen adressaatti ei olisi alaikäinen itse vaan toinen hänen vanhemmistaan.[37] Tuomioistuin lisäsi, että sama pätee maastapoistamista koskevaan toimenpiteeseen, jota ei voida tehdä, jos siinä ei oteta huomioon kolmannen maan kansalaisen perhesuhteita tai oikeutta yksityiselämän kunnioittamiseen.[38]

68. Edellä esitetystä oikeuskäytännöstä ilmenee yhtäältä, että direktiivin 2008/115 5 artikla on esteenä palauttamispäätöksen tekemiselle kolmannen maan kansalaisesta, jos hänen perhesuhteitaan tai hänen alaikäisen lapsensa etua ei ole otettu ennakolta huomioon, ja toisaalta, että lapsen etuun liittyvät näkökohdat voivat mahdollisesti johtaa siihen, että oikeusviranomainen ei ryhdy maastapoistamiseen.

69. Lapsen etuun liittyvät näkökohdat on siten voitava ottaa mielestäni huomioon myös siinä vaiheessa, kun tutkitaan maasta poistamiseksi määrätyn säilöönottotoimenpiteen laillisuutta, jos lapsen etua ei ole tarkasteltu missään vaiheessa etukäteen palauttamismenettelyn kuluessa, eikä muita tehokkaita oikeussuojakeinoja ole.

[35] Ks. vastaavasti tuomio 14.1.2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ilman huoltajaa olevan alaikäisen palauttaminen) (C-441/19, EU:C:2021:9, 45 kohta) ja tuomio 11.3.2021, Belgian valtio (Alaikäisen vanhemman palauttaminen) (C-112/20, EU:C:2021:197, 36 ja 41 kohta; jäljempänä alaikäisen lapsen vanhemman palauttamista koskeva tuomio).

[36] Ks. tuomio 22.2.2022, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Perheen yhtenäisyys – Jo myönnetty suojelu) (C-483/20, EU:C:2022:103, 36 kohta).

[37] Ks. vastaavasti tuomio 8.5.2018, K.A. ym. (Perheenyhdistäminen Belgiassa) (C-82/16, EU:C:2018:308, 104 kohta; jäljempänä perheenyhdistämistä Belgiassa koskeva tuomio); tuomio 14.1.2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ilman huoltajaa olevan alaikäisen palauttaminen) (C-441/19, EU:C:2021:9, 44 kohta), alaikäisen lapsen vanhemman palauttamista koskeva tuomio (31–43 kohta) ja tuomio 27.4.2023, M.D. (Maahantulokielto Unkariin) (C-528/21, EU:C:2023:341, 89–91 kohta).

[38] Ks. vastaavasti lääkekannabistuomio (91 ja 92 kohta).

70. Lisäisin vielä, että unionin tuomioistuimella on jo aiemmin ollut tilaisuus selventää tiettyjä merkityksellisiä seikkoja, jotka on otettava huomioon arvioitaessa riskiä siitä, että lapsi joutuu poistumaan unionin alueelta, jos hänen vanhempansa, joka on kolmannen maan kansalainen, velvoitetaan paluuseen. Tällöin on otettava huomioon myös kysymys siitä, kumpi vanhemmista vastaa lapsen tosiasiallisesta huoltajuudesta, onko lapsen ja vanhemman, joka on kolmannen maan kansalainen, välillä tosiasiallinen riippuvuussuhde, vastaako vanhempi, joka on kolmannen maan kansalainen, lapsen laillisesta, taloudellisesta tai emotionaalisesta huolenpidosta, tai se seikka, että toinen vanhemmista on todellisuudessa kykenevä ja valmis vastaamaan yksin lapsen jokapäiväisestä ja tosiasiallisesta huolenpidosta. Näiden toteamusten on perustuttava kaikkien sellaisten käsiteltävään asiaan liittyvien seikkojen huomioon ottamiseen, joita ovat muun muassa lapsen ikä, hänen fyysinen ja tunnetason kehityksensä, hänen tunnesiteensä sekä siihen vanhempaan, joka on unionin kansalainen, että siihen vanhempaan, joka on kolmannen maan kansalainen, sekä se, että lapsen erottaminen jälkimmäisestä vanhemmasta saattaisi vaarantaa lapsen henkisen tasapainon. Unionin tuomioistuin lisäsi, että taloudelliset syyt tai pyrkimys perheen yhtenäisyyden säilyttämiseen unionin alueella eivät kuitenkaan yksistään ole riittäviä syitä, kuten ei myöskään biologinen tai oikeudellinen perheside. [39]

71. Unionin tuomioistuin on jo aiemmin todennut niin ikään, että kolmannen maan kansalainen on velvollinen tekemään vilpitöntä yhteistyötä toimivaltaisen kansallisen viranomaisen kanssa, minkä johdosta hänen on tehtävä yhteistyötä kansallisen viranomaisen kanssa ja toimitettava oleelliset tiedot henkilökohtaisesta tilanteestaan ja perhetilanteestaan sekä tarvittaessa ilmoitettava viranomaiselle viipymättä kaikki merkitykselliset tiedot hänen perhe-elämässään tapahtuneista muutoksista. Kolmannen maan kansalaisen oikeutta siihen, että hänen perhe-elämässään tapahtuneet muutokset otetaan huomioon, ei näet voida käyttää välineenä sille, että palauttamismenettely käynnistetään uudelleen tai sitä jatketaan loputtomiin. [40]

72. Käsiteltävän asian asiakirja-aineistosta käy ilmi, että lapsi, jonka isä kolmannen maan kansalainen väittää olevansa, syntyi 18.9.2024, ja että mainittu kolmannen maan kansalainen haki kansainvälistä suojelua 11.9.2024 eikä saapunut hakemuksensa perusteluja koskeneeseen kuulemistilaisuuteen. Palauttamispäätös tehtiin 7.10.2024, eikä kyseinen kolmannen maan kansalainen hakenut muutosta päätökseen.

73. Se, ettei palauttamispäätöksen tehnyt toimivaltainen kansallinen viranomainen voinut ottaa huomioon lapsen etua tai kyseisen kolmannen maan kansalaisen perhesuhteita, ei siis johtunut tosiseikkojen muuttumisesta, sillä hänen lapsensa syntyi ennen palauttamispäätöksen tekemistä, vaan siitä, ettei hän saapunut kansanvälistä suojelua koskevan hakemuksensa perusteluja koskeneeseen kuulemistilaisuuteen eikä hakenut muutosta palauttamispäätökseen. Aiempiin tosiseikkoihin vetoamista menettelyn myöhemmässä vaiheessa ei sellaisenaan voida pitää olosuhteiden muuttumisena.

74. Edellä esitetyn perusteella katson, että mikäli ei voida katsoa, että kolmannen maan kansalainen olisi laiminlyönyt vilpittömän yhteistyön velvoitettaan, minkä selvittäminen kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle käsiteltävän asian olosuhteiden perusteella, kun

[39] Ks. vastaavasti perheenyhdistämistä Belgiassa koskeva tuomio (70–75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja alaikäisen lapsen vanhemman palauttamista koskeva tuomio (26 ja 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[40] Ks. vastaavasti perheenyhdistämistä Belgiassa koskeva tuomio (103 ja 105 kohta). Unionin tuomioistuin totesi mainitun asian erityisten olosuhteiden perusteella, että kun kolmannen maan kansalaisen osalta on jo tehty palauttamispäätös ja siltä osin kuin hän on tämän ensimmäisen menettelyn kuluessa voinut vedota perhe-elämäänsä liittyviin seikkoihin, jotka olivat jo olemassa kyseisenä ajankohtana ja jotka ovat perusteena hänen perheenyhdistämistä varten jättämälleen oleskelua koskevalle hakemukselle, toimivaltaista kansallista viranomaista ei siis voida moittia siitä, ettei se ota myöhemmin vireille pannun palauttamismenettelyn aikana huomioon mainittuja seikkoja, joihin asianomaisen olisi pitänyt vedota menettelyn aikaisemmassa vaiheessa (mainitun tuomion 106 ja 107 kohta).

otetaan huomioon lapsen edun huomioon ottamiselle unionin oikeudessa annettu merkitys, lapsen etua ja kolmannen maan kansalaisen perhe-suhteita on voitava tarkastella ennen hänen poistamistaan maasta. Säilöönoton laillisuuden valvonnasta vastaavan tuomioistuimen on siis voitava tutkia, ovatko kyseiset intressit esteenä maastapoistamiselle.

75. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tässä tarkoituksessa tutkia etenkin todisteet, joilla näytetään toteen, että kyseinen kolmannen kansalainen on lapsen isä ja että hänellä on lapseen sellainen riippuvuussuhde, että lapsi joutuisi lähtemään tämän mukana ja poistumaan unionin alueelta, ja ottaa huomioon se, että lapsella on toinen vanhempi, jolle on myönnetty oleskelulupa unionin jäsenvaltiossa.[41] Maastapoistamista voidaan mahdollisesti joutua lykkäämään sellaisen tilanteen estämiseksi, jossa loukataan lapsen perusoikeuksia tai jossa kolmannen maan kansalainen on vapautettava.

76. Unionin tuomioistuimelle ehdotetaan näin ollen, että se vastaisi toiseen ennakkoratkaisukysymykseen siten, että direktiivin 2008/115 5 ja 15 artiklaa, kun niitä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 6 ja 7 artiklan, 24 artiklan 2 kohdan sekä 47 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että oikeusviranomainen, jonka on määrä tutkia laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan kansalaisen säilöönoton – joka on tehty hänen poistamisekseen maasta lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi – laillisuus, on velvollinen varmistamaan, tarvittaessa viran puolesta, etteivät direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitetut perhe-suhteet ja lapsen etu ole esteenä maastapoistamiselle, jos niitä ei ole otettu ennakolta huomioon, ja mikäli ei voida katsoa, että kolmannen maan kansalainen olisi laiminlyönyt vilpittömän yhteistyön velvoitettaan, minkä selvittäminen kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle käsiteltävän asian olosuhteiden perusteella.

Ratkaisuehdotus

77. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermondin (Haagin alioikeus, Roermondin istuntopaikka, Alankomaat) esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115 5 ja 15 artiklaa, kun niitä luetaan yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 6 artiklan, 19 artiklan 2 kohdan ja 47 artiklan kanssa,

   on tulkittava siten, että

   oikeusviranomainen, jonka on määrä tutkia laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan kansalaisen säilöönoton – joka on tehty hänen poistamisekseen maasta lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi – laillisuus, on velvollinen varmistamaan, tarvittaessa viran puolesta, ettei palauttamiskiellon periaate ole esteenä maastapoistamiselle, jos mainittua periaatetta ei ole otettu ennakolta huomioon, ja näin on etenkin silloin, kun olosuhteissa on palauttamispäätöksen jälkeen tapahtunut muutos, joka voi vaikuttaa oleellisesti kolmannen maan kansalaisen tilanteen arviointiin palauttamiskiellon periaatteen valossa.

[41] Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoittaa, että kantaja on ilmoittanut, että hänen entisellä avovaimollaan ja hänen lapsellaan on oleskelulupa Ranskassa.

2) Direktiivin 2008/115 5 ja 15 artiklaa, kun niitä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 6 ja 7 artiklan, 24 artiklan 2 kohdan sekä 47 artiklan kanssa,

on tulkittava siten, että

oikeusviranomainen, jonka on määrä tutkia laittomasti maassa oleskelevan kolmannen maan kansalaisen säilöönoton – joka on tehty hänen poistamisekseen maasta lainvoimaiseksi tulleen palauttamispäätöksen täytäntöön panemiseksi – laillisuus, on velvollinen varmistamaan, tarvittaessa viran puolesta, etteivät direktiivin 2008/115 5 artiklassa tarkoitetut perhe-suhteet ja lapsen etu ole esteenä maastapoistamiselle, jos niitä ei ole otettu ennakolta huomioon, ja mikäli ei voida katsoa, että kolmannen maan kansalainen olisi laiminlyönyt vilpittömän yhteistyön velvoitettaan, minkä selvittäminen kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle käsiteltävän asian olosuhteiden perusteella.